

Jog & Fegyver

Ez évi utolsó lapszámunkban elsősorban a kereskedőkhöz szólunk egy olyan polgári per ismertetésével, mely nem kevés tanulságot tartalmaz vevőnek és eladónak egyaránt. Az írásból hiányzik a felperes megnevezése, mert személye a perre hatással nem volt, az alperes szintén, mert ő már - szerintem - tanult a perből és hiányzik a per tárgyát képező fegyver is, mert azért ez a cég - tudomásom szerint - gyárt használható fegyvereket is.

A történet 2000 márciusában kezdődött, amikor a felperesi sportegyesület (a továbbiakban: F) megvásárolta az alperes kereskedőcégtől (a továbbiakban: A) az Európán kívül gyártott (a továbbiakban: T) típusjelzésű .357 Magnum /.38 Special űrméretű, 6 inch csőhosszal rendelkező revolvert. A fegyvertípus a nevében is utal arra, hogy sportcélra készült. A megvásárolt fegyverre az eladó 12 hónap jótállást vállalt.

Az edzéseken tűnt fel „F” versenyzőinek, hogy a használt .38 Special Wad Cutter lövedék nem szabályos kör alakú lyukat vág a céllapba, mint ahogy az ilyen fegyver és lőszer esetében megszokott, hanem ellipszis alakút. A csövet szemből megtekintve azonnal észlelték, hogy az öt ormózat közül két ormózat magassága lényegesen eltér a többitől. 2000 év nyarán először „F” egyesület az „A” eladóhoz fordult panaszával, aki azonban az átvett fegyvert változatlan állapotban adta vissza. Ekkor „F” megkereste Hegyi István igazságügyi fegyverszakértőt, aki szakvéleményében kifejtette: *„A pisztolycső furatát a csőtorkolat felől szabad szemmel, illetve endoszkóppal vizsgáltam. A csőfurat - 12 óra irányhoz viszonyítva - baloldalon két ormózat magassága, élének széle eltér a többitől.”*

A szakvéleménnyel felszerelve a minőségi kifogás orvoslására „F” megkereste a területileg illetékes közigazgatási hivatal fogyasztóvédelmi felügyelőségét, ahonnan csak közbenjárásukról - és együttérzésükről - biztosították a kérelmezőt, de megállapították, hogy:

„A kézfegyver nem tartozik az egyes tartós használatra rendelt termékek jótállási kötelezettségét szabályozó 117/1991 (IX. 10.) Korm. rendelet hatálya alá, ezért panaszát a vásárlók minőségi kifogásainak intézéséről szóló 4/1978 (III. 1.) BkM. r. előírásai szerint kell intézni.”

Ide azért tennék egy megjegyzést: ha egy lőfegyver nem rendeltetett tartós használatra, akkor voltaképpen mire rendeltetett? Mert mondjuk a lőszer, az valóban egyszeri használatra készül - még akkor is, ha újratölthető -, de hogy egy lőfegyver nem tartós fogyasztási cikk, ezt mély megdöbbenéssel kellett tapasztalnom. Még jó, hogy nem gyorsan romló. Az igazságügyi fegyverszakértő véleményét a fogyasztóvédelem nem tudta elfogadni, mert azt nem a kijelölt minőségvizsgáló intézet készítette.

2000 decemberében „F” a fenti hatósági vélemény alapján visszavitte a fegyvert az eladónak, aki azt megküldte a Polgári Kézilőfegyver és Lőszervizsgáló Kft. (a továbbiakban MKH) részére, kérve a szakértői vélemény kiállítását. Az MKH postafordultával kiadott egy szemrevételezési jegyzőkönyvet, mely szerint: *„A fegyver használható. Műszeres vizsgálatra és löpróbára 2005. évben kell majd bemutatni a vizsgáló mérőállomáson.”*

Az „A” kereskedő cég a fegyvert visszaadta „F” részére, aki 2001 januárjában megbízott a probléma megoldásával. Megjegyzem, hogy nagyon vegyes érzelmekkel közeledtem a megbízáshoz, tekintettel arra, hogy a jogi szakirodalomban nem igazán - sőt egyáltalán nem - találkoztam olyan perrel, ami lőfegyverrel kapcsolatos szavatossági jogról szólna. Ennek nem az az oka, hogy ilyen per biztosan nem volt, csak egyszerűen a hazai ítélkezési rendszer nem működik olyan alapon, hogy a szakember minden per anyagához hozzáférjen. Nem találtam sehol egy szakszerű leírást, hogy egy lőfegyvernek milyen követelményeket kell teljesíteni a - biztonsági követelményeken túlmenően - és arról sem, hogy mi számít hibás teljesítésnek lőfegyver esetén. Előzetes elképzelésem szerint a jótállási kötelezettség természetesen terheli fogja „A”-t, tekintettel arra, hogy amennyiben nincs jogszabályi előírás a kötelező jótállásra - mert nem tartós fogyasztási cikk a lőfegyver -, akkor belép a Ptk. 248. § (1) bek. 2. mondata, ahol a jogszabály általi előírt kötelezettség hiánya esetére ott szerepel a szerződésben vállalt kötelezettség, márpedig a lőfegyver eladásakor átadott „Kezelési és karbantartási útmutató. Jótállási jegy” címet viselő füzetben az eladó 12 hónap jótállást vállalt. Jótállás hiánya esetén viszont alkalmazható lesz a Ptk. 305. §-ban meghatározott kellékszavatosságra (hibás teljesítésre) vonatkozó szabály, mely 6 hónapon belül érvényesíthető, de tartós használatra rendelt dolog esetében ez a határidő kitolható a 3 éves jogvesztő határidőig is.

De vajon érvényesíthetőek-e a fentiek egy huzagolási hiba esetében? Hibás-e egy fegyver, ha a huzagolása hibás? Hibás-e egy huzagolás attól, hogy az ormózatok magassága között eltérés van? Milyen mértékű a hiba? Ezt kellett először megállapítani. Úgy gondoltam, hogy több oldalról kell bebiztosítani ügyfeleim érdekeit, ezért felkértem Kecsmár Lászlót egy igazságügyi szakértői

vélemény elkészítésére, megküldve neki a fegyveren kívül még Hegyi úr szakértői véleményét is. A szakértő a csőről endoszkópos fényképfelvételt készített, illetve próbálövéseket adott le, majd a lövedéket vízben felfogta és azokat is megvizsgálta.

A szakértői vélemény megállapította:

„A fegyver csövét megvizsgálva, azon tapasztalható - még szabad szemel is -, hogy a csőtorkolat felől nézve két ormózat magassága, illetve két huzagnyom mélysége teljesen eltérő a velük szemben levő csőfelület huzagaihoz és ormózataihoz képest. A cső huzagolása hibás.”

„Tapasztaltam azonban, hogy a Wad Cutter céllövő tölténnyel (.357 Magnum és .38 Special kaliberűekkel is) leadott lövésekkor a fegyver szórásképe valamivel rosszabb, mint az önvédelmi célú töltényekkel leadott lövések szórásképe. A Wad Cutter lövedék becsapódáskor nem vágott szabályos kört a céllapon, a becsapódások kissé oválisak, egyik oldalukon ólomfölkénődés látható. A becsapódások arra utalnak, hogy a lövedék nem repül stabilan, erősen imbolyog. A hiba okának felderítésére vízben fogtam fel a Wad Cutter lövedékeket. A lövedék fenékrészén jól látható, hogy a hibás huzagolás miatt deformálódtak, ezért tömegközéppontjuk kikerült a lövedék hossz tengelyéből.”

A szakértő ezt követően megállapítja még, hogy a fegyver szórásképe alapvetően jó (6 lövés 15 méterről fekve, feltámasztva).

.357 Magnum GFL SJSP lőszerrel

szórás szélessége: 3,3 cm

szórás magassága: 1,9 cm

szórás területe: 6,2 cm²

találatok 75%-a: 3 cm-es körön belül

.357 Magnum GFL LWC TFS lőszerrel

szórás szélessége: 4,3 cm

szórás magassága: 2,5 cm

szórás területe: 10,7 cm²

találatok 75%-a: 3,4 cm-es körön belül

.38 Special S & B LWC töltényekkel a szóráskép hasonló, mint a 357 Magnum GFL LWC TFS töltények esetében.

A szakértő végkövetkeztetése: a cső gyári hibás, a fegyvert ki kell cserélni.

Ekkor felvettem a kapcsolatot az eladóval, bízva a peren kívüli megegyezésben, de ez hiábavaló volt és a per elkezdődött. A per első körében becsatoltuk a két szakértői véleményt, valamint a vásárlási- jótállási és az MKH iratait, de „A” a követelést nem ismerte el és kérte a kereset elutasítását. Hivatkozott arra, hogy a MKH szakvéleménye a fegyvert hibátlannak minősítette, azonban ez a szakvélemény sem „A”-tól, sem pedig a MKH-tól nem került elő a per során.

Az alperes vitatta, hogy a fegyver sportfegyver, mert ott tilos a .357 Magnum kaliberű fegyver használata. (Ez mondjuk részben igaz, de nem mondható ki általános jelleggel, ugyanis ezt csak a versenykiírásokban versenyenként mondják ki a rendezők, hogy 357 Magnum kaliberű lőszer - tehát nem fegyverhasználat - tilos, tehát egy ilyen generális előírás nincs érvényben.) Kijelentette még, hogy a fegyverhez csak .357 Magnum lőszer a rendszeresített, így a .38 Special lőszer használata nem szabályos, mert: *„A fegyver .357-es kaliberű, amelynek üzemeltetése .357-es kaliberű lőszerrel szakszerű és garantált biztonságosan. Amennyiben a vevő nem a szabványos .357-es lőszerrel, hanem .38-s lőszerrel használja, az ebből eredő meghibásodásokért a fegyvert eladó nem tartozik felelősséggel. A fegyver ugyan alkalmas a .38-as lőszerrel való tüzelésre, de a cső adottságai miatt a .38-as löszerek egyértelműen pontatlanabbak lesznek. Ennek oka, hogy a .38 lövedék a .357-es töltényűrben 3,5 mm-t megvezetés nélkül szabadon repül, míg a huzagolt részt el nem éri. Amennyiben a lövedék megvezetett, úgy zökkenőmentesen, ütközés nélkül kerül a csőbe.”*

Erre a kijelentésre csatoltuk másolatban a hazai és nemzetközi szakirodalomból a témára vonatkozó részt, melyet egy szakfolyóiratban nem érdektelen felsorolni:

- W. H. B. Smith: Book of Pistols and Revolvers,
- Frank C. Barnes: Cartridges of the World,
- Speer: Reloading Manual,
- G. Bock-W. Weigel: Handbuch der Faustfeuerwaffen,
- Kiss Á. Péter: A pisztoly és használata,
- A. E. Hartnik: Pisztolyok és revolverek enciklopédiája,
- továbbá a „T” revolvert gyártó cégnek a típusra vonatkozó katalógusát.

Ezt követően - látva, hogy per kezd elindulni a löszabatosságról és a löképről szóló elméleti polémiába - kértük igazságügyi fegyverszakértő kirendelését. Az eddigi szakértői vélemények - mivel őket nem a bíróság rendelte ki - csak magánszakértői véleményeknek, a peres fél előadásának minősültek. (Ez kb. azt jelenti, hogy „F” azt mondja a bíróságon, hogy szerintem a fegyver hibás, de azt szakszerűen Hegyi és Kecsmár urak fogják helyettem elmondani.)

A bíróság kirendelte Árvai László igazságügyi fegyverszakértőt a fegyver vizsgálatának elvégzésére, rendelkezésére bocsátva mind a fegyvert, mind pedig a per során eddig keletkezett iratokat.

A szakértő a vizsgálata során megállapította, hogy:

„A pisztoly csövét megvizsgáltam és benne öt jobbra forduló ormózat és az ormózatok között elhelyezkedő barázda van. A csőfuratot mikroszkóppal és endoszkóppal megvizsgáltam az ormózatok közül - a torkolat felől nézve 12 óra irányában balra - kettő magassága eltér a többi ormózat magasságától. A próbalovedékeket mikroszkópos vizsgálatnak vettem alá, mely során méréseket végeztem:

- az ormózatok szélessége: 2,4 mm*
- két ormózat magassága: kb. 0,05 mm*
- egy ormózat magassága: kb. 0,1 mm*
- két ormózat magassága: kb. 0,15 mm”*

Ezt követően a szakértő ismertette a .357 Magnum és a .38 Special kaliberű fegyverekre előírt MSZ 15763 szabványt, megjegyezve, hogy a szabvány az adatokat hat ormózattal rendelkező fegyverre határozza meg, míg a vizsgált fegyver öt ormózattal rendelkezik:

Árvai László igazságügyi szakértő teljes mértékben egyetértett Hegyi István és Kecsmár László igazságügyi fegyverszakértők véleményével.

Szakértői megállapítások

A cső huzagolása hibás. A hibás huzagolás miatt a lövedék tömegközéppontja távolabb kerül a lövedék hossz tengelyétől, ezáltal a lövedék erősen imbolyogva repül. A hibás csőből kirepülő lövedék stabilitása nem megfelelő, a találati pontosság romlik. Noha a szórás kép még jó, de a cső aszimmetrikus kopása várható, ami a szórás kép jelentős romlását eredményezi. Nincs jelentősége annak, hogy a fegyvert .357 Magnum kaliberű vagy .38 Speciál lőszerrel üzemeltetik, a gyengébb .38 Speciál lőszer a fegyvert nem károsítja.

A fegyver sportfegyver az alábbiak miatt:

- a hatóság a tartását sportcélra engedélyezte,
- elnevezése alapján a gyártó sportcélra gyártotta,
- állítható irányzékkal rendelkezik.

A fegyver csövének huzagolási hibája nem javítható, azt csak cserélni lehet. Ezt követően „A” vitatta a szakvéleményt, melyet az igazságügyi szakértő a bíróság felhívására az alábbiak szerint egészített ki: *„A fegyver csövének huzagolási hibája abból adódik, hogy az ormózatok által meghatározott kör középpontja valamint a barázdák által meghatározott kör középpontja nem esik egybe, azok excentrikusan helyezkednek el. Ezáltal a csövön áthaladó lövedék aszimmetrikusan deformálódik, így a lövedék tömegközéppontja a hossz tengelytől eltávolodik.”*

A szakértő megjegyezte még, hogy a gyártó cég az alábbi lőszerrel javasolja üzemeltetni a perbeli fegyvert (ezeket az adatokat egyébként mi is csatoltuk a gyári prospektusból):

- .38 Special mid-range,
- .38 Special standard,
- .38 Special +P,
- .38 Special +P+,
- .357 Magnum közepes sebességű,
- .357 Magnum teljes töltetű.

Ezt követően még a szakértő kifejtette véleményét a sportfegyverekről, a C. I. P. előírásairól, fenntartva, hogy a „T” gyártója nem C. I. P.-tagország, de a fegyverben európai próbajel található, egyben pontról pontra cáfolja az „A” által benyújtott kifogásokat. Ezzel a kiegészítéssel is tökéletesen egyetértettünk és további bizonyítási indítvány mellőzésével kértük a bíróságtól az ügydöntő határozat meghozatalát.

A bíróság ítéletével kötelezte az alperes eladót, hogy 15 napon belül cserélje ki a fegyvert, mely során az alperes tartozik elől járni (átadja a hibátlan fegyvert, majd ezt követően kapja meg a hibás fegyvert). A bíróság az alperes hivatkozásaival szemben az igazságügyi szakértői véleményt és az azzal egyező magánszakértői véleményeket aggálytalannak fogadta, megállapítva, hogy a cső huzagolása hibás.

„A Ptk. 305.§ (1) és (2) bek. szerint az alperes szavatol azért, hogy az általa szolgáltatott fegyver a teljesítéskor (eladáskor) megfeleljen a törvényben és szerződésben meghatározott tulajdonságoknak. Hibás teljesítés esetén a Ptk. 306.§.(2) bek. alapján a felperes alappal tart igényt a fegyver kicserélésére. A Ptk. 248. § szerint az alperes a szavatossági igényekre vonatkozó, illetőleg annál szigorúbb felelősséggel tartozik a felperes felé.”

Az ítélet 2002. november 5-én jogerős.

A fenti ítélet arra kellene, hogy ösztönözze a kereskedőket, hogy az általuk értékesített lőfegyvereket minden esetben alapos vizsgálatnak vessék alá az olyan kellékek vonatkozásában, melyek javítása kizárt és csak a teljes fegyver cseréjével hárítható el a hibás teljesítés. A szakértői vélemények egyértelműek és konzekvensek a hibás huzagolás esetén. A fegyvert ki kell cserélni. Ezen véleményüket a bíróság teljes mértékben osztott és ítéletének alapjává tette.

Dr. Bokros Gábor
ügyvéd